

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kasvupalveluvirastosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan täydennettävän eduskunnalle 5 päivänä huhtikuuta 2018 annettua hallituksen esitystä laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 35/2018. Hallituksen esitystä täydennettäisiin uudella lailla Kasvupalveluvirastosta.

Alueiden kehittämistä ja kasvupalvelujen koskevan hallituksen esityksessä avoimeksi jääneitä tehtäviä ovat ensinnäkin maakunnan myöntämien eräiden tukien ja korvausten maksamiseen liittyvät tehtävät. Toiseksi avoimeksi jääneitä tehtäviä ovat kasvupalveluissa, niiden järjestämisessä, johtamisessa ja seurannassa käytettäviä valtakunnallisia järjestelmiä ja alustoja koskevat tehtävät sekä näiden järjestelmien käytön tukipalvelut. Valtion ja maakuntien yhdessä käyttämistä työ- ja elinkeinoministeriön järjestämistä tietojärjestelmistä ja alustoista säädetään alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetussa laissa. Kasvupalvelujen järjestämisen, johtamisen ja seurannan teknisistä välineistä säädetään kasvupalvelujen tiedonhallintaa koskevassa laissa, jota koskeva esitys annetaan eduskunnalle syksyllä 2018.

Esitetyllä lailla säädettäisiin maksamista ja järjestelmäpalveluja koskevien tehtävien hoidon jatkamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksessa, jonka nimi muutettaisiin Kasvupalveluvirastoksi. Lisäksi Kasvupalveluviraston hoidettaviksi jäisivät kehittämis- ja hallintokeskuksessa hoidetut kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitetut valtion korvauksia maakunnille koskevat tehtävät ja eräitä muita kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuja valtion tehtäviä.

Kasvupalveluvirastoon siirrettäisiin pääosa nykyisin Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen erillisyksikössä hoidettavista työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelun tehtävistä. Kasvupalveluvirasto tarjoisi valtakunnallisesti keskitettyä neuvontaa valtion ja maakuntien kasvupalveluissa ja niiden yhteisten teknisten ratkaisujen käyttöön asiakkaille, hallinnolle ja palveluntuottajille.

Kasvupalveluvirasto kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Sen johtokunnan jäseneksi voitaisiin ottaa maakuntien ja Uudenmaan kasvupalvelut järjestävän kuntayhtymän edustajia. Kasvupalveluvirastolla olisi asiakasneuvottelukunta (valtion ja) maakunnan tarpeiden huomioon ottamiseksi.

SISÄLLYS

PERUSTELUT

1 Nykytila

Kehittämisen- ja hallintokeskuksen nykyiset tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (kehittämis- ja hallintokeskus) on 1.1.2015 toimintansa aloittanut valtion palveluskustyyppinen virasto, jolla on myös valtion tukien ja avustusten maksamista koskevia julkisen vallan tehtäviä. Kehittämis- ja hallintokeskuksesta säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009).

Kehittämis- ja hallintokeskus on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virasto, joka kuuluu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten virastoverkostoon. Kehittämis- ja hallintokeskuksen toimintamenot ovat samalla valtion talousarvion momentilla 32.01.02 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenojen kanssa. Yhdessä kehittämis- ja hallintokeskus sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset muodostavat kirjanpitoyksikön. Kehittämis- ja hallintokeskuksen omat toimintamenot vastaavat noin 26 miljoonaa euroa vuodessa ja sen hallinnoimat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen yhteensä noin 80 miljoonan euroa.

Kehittämis- ja hallintokeskus on työnantajavirasto. Kehittämis- ja hallintokeskuksen henkilöstö on palvelussuhteessa kehittämis- ja hallintokeskukseen, eivätkä virat ole yhteisiä esimerkiksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa. Sen henkilöstön vahvuus on noin 520 henkilötyövuotta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 3 a §:n 1 momentin mukaan kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen yhteisiä henkilöstö- ja taloushallinnon tehtäviä ja muita vastaavia palvelu- ja yleishallintotehtäviä sekä antaa yleishallinnollisia ohjeita ja ohjaa niiden soveltamista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa sekä työ- ja elinkeinotoimistoissa. Pykälän 2 momentin mukaan kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoraan valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntämän valtionavustuksen maksamista ja takaisinperintää koskevat valtionavustuslain 12, 19, 21 ja 22 §:n mukaiset tehtävät. Kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lisäksi myös valtionavustuslain 15 §:n mukaisia valvontatehtäviä. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus voi hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen erityislainsäädännön nojalla myöntämien avustusten maksamista, niiden käytön valvontaa ja takaisinperintää sekä valtion korvauksia koskevia tehtäviä siten kuin niistä erikseen säädetään.

Kehittämis- ja hallintokeskuksen erikseen säädettyjä maksamista koskevia tehtäviä ovat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 12 luvun 8 §:ssä tarkoitetut työ- ja elinkeinotoimistojen myöntämien tukien ja korvausten maksamista koskevat tehtävät sekä valtion virastoille tai laitoksille osoitettujen määrärahojen käytön seurantatehtävät. Maksamista koskevat päätökset ovat hallintopäätöksiä, joissa kehittämis- ja hallintokeskus käyttää julkista valtaa. Kehittämis- ja hallintokeskus toimii valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena myös perittäessä takaisin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua tukea tai korvausta, johon sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitetut kehittämis- ja hallintokeskuksen maksamat tuet ja korvaukset ovat palkkatuki; starttiraha; kulukorvaus työttömyysetuutta saavalle työnhakijalle osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi;

matka- ja yöpymiskustannusten korvaus työttömälle työnhakijalle, joka hakee työhön, työvoimakoulutukseen, työkokeiluun tai osallistuu asiantuntija-arviointiin; työolo-suhteiden järjestelytuki työnantajalle, jos palkattavan tai työssä olevan vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai muutoksia; työllisyyspoliittinen avustus ja lisätuki kunnalle.

Kehittämis- ja hallintokeskus tekee julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla nykyisin 300 000 – 450 000 maksamista koskevaa päätöstä vuosittain. Päätösten määrä vaihtelee talouden suhdanteista ja työvoimapolitiittisista linjauksista riippuen. Vuosittain maksamista koskevasta päätöksistä 50 000 – 80 000 koskee starttirahaa. Kehittämis- ja hallintokeskus tekee noin 2000 kielteistä päätöstä, 400 päätöstä oikaisuvaatimukseen ja 100 takaisinperintäpäätöstä vuodessa ja antaa noin 150 lausuntoa hallinto-oikeudelle maksamista ja takaisinperintää koskevissa asioissa sekä hoitaa noin 100 vapaaehtoista palautusasiaa vuodessa.

Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus maksaa kotouttamisen edistämistä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettujen toimenpiteiden kuntakorvauksen kotoutumisen edistämistä annetun lain 44 §:n 1 momentin nojalla; kuntouttavasta työtoiminnasta annetun laissa 189/2001 tarkoitettujen valtion korvaukset kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä ja merimiesten matkakorvaukset valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetussa laissa (1135/2014) tarkoitettujen korvaukset.

Kehittämis- ja hallintokeskus on hoitanut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen myöntämien tukien ja avustusten maksamista koskevia tehtäviä vuoden 1.1.2015 alkaen. Tämän tehtävän alkaessa maksamista koskevia tehtäviä oli virastokokonaisuudessa yli 800 virkamiehen tehtävänkuvassa. Kehittämis- ja hallintokeskus keskittänyt tehtäviä harvemmillä virkamiehille, ammattimaistanut toimintoa, yhtenäistänyt käytäntöjä ja käsittelyajat.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 3 a §:n 3 momentin mukaan kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamies esittelee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston päätettäväksi valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyjä hallintoasioita. Pykälän 4 momentti sisältää valtioneuvoston asetuksen antamisvaltuuden kehittämis- ja hallintokeskuksen tarkemmista tehtävistä.

Kehittämis- ja hallintokeskuksen tarkemmista tehtävistä on säädetty valtioneuvoston asetuksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista. Asetuksen 30 §:n mukaan kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kirjanpitoyksikkö- ja talousjärjestelmätehtävät; henkilöstöhallinnon tehtävät; tietohallinnon ohjaustehtävät, palvelut ja palveluhankinnat; yhteiset viestintäpalvelut ja viestintäpalveluhankinnat; yhteiset valmiustehtävät; yleishallinnon tehtävät sekä yhteiset sisäiset koulutus- ja kehittämistehtävät sekä niiden hankinnat; sekä tukien ja avustusten maksamista, käytön valvontaa ja takaisinperintää koskevat tehtävät, joista säädetään erikseen. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus antaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstöjen tasapuolisen kohtelun, asiakkaiden tasapuolisen kohtelun ja tehtävien valtakunnallisesti yhdenmukaisen hoitamisen kannalta tarpeelliset ohjeet tehtäväkseen säädetyissä kehittämis- ja hallintoasioissa sekä avustusten maksamista, käytön valvontaa ja takaisinperintää koskevissa tehtävissä. Kehittämis- ja hallintokeskuksen erillisyyksikkönä toimii siviilipalveluskeskus, joka hoitaa siviilipalveluslaissa (1446/2007) tarkoitettujen tehtävien.

Asetuksen 31 §:n mukaan kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen, aluehallintovirastojen ja maistraattien tietohallintopalveluja. Tietohallintopalveluina kehittämis- ja hallintokeskus kehittää, tuottaa ja hankkii sähköisiä palveluja ja tietojärjestelmiä sekä hoitaa muita vastaavia sille säädettyjä ja määrättyjä

tehtäviä. Nämä palvelut ovat elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä aluehallintovirastojen toimialoista riippuvaisia erotuksena valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin tuottamista toimialariippumattomat ict-palveluista.

Kehittämisen- ja hallintokeskuksella on asetuksen 26 §:n mukaan toimipaikka on Mikkelissä, mutta keskuksen henkilöstön virkapaikkoja ovat kaikki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä työ- ja elinkeinotoimistot. Lisäksi kehittäminen- ja hallintokeskuksen virkapaikkoja voi olla muissa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastojen toimipaikoissa. Kehittäminen- ja hallintokeskuksella ei ole omia toimitiloja missään. Käytännössä kehittäminen- ja hallintokeskus toimii monipaikkaisesti. Sen henkilöstö työskentelee eri puolilla maata eri elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa, työ- ja elinkeinotoimistoissa sekä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Työ- ja elinkeinoministeriö tulostuu kehittäminen- ja hallintokeskusta. Tietohallintopalvelujen tulostavoitteet asettavat työ- ja elinkeinoministeriö sekä valtiovarainministeriö yhdessä asetuksen 27 §:n mukaan.

Asetuksella säädetään lisäksi kehittäminen- ja hallintokeskuksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista, siviilipalveluskeskuksen johtajan kelpoisuusvaatimuksesta sekä kehittäminen- ja hallintokeskuksen virkamiehen oikeudesta esitellä eräitä hallinnollisia asioita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen ratkaistaviksi. Näitä ovat muun muassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenojen käyttösuunnitelmat, virkanimitykset ja työsuhteeseen ottamista koskevat päätökset, muut kuin virkavapautta koskevat palvelusuhteeseen liittyvät päätökset ja kanteluasioita koskevat vastaukset, ellei kanteluasioista muualla lainsäädännössä toisin säädetä.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvoston asetuksen 32 §:ssä. Sen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla sekä työ- ja elinkeinotoimistoilla on yhteinen valtakunnallinen työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus tuottaa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan palveluja henkilö- ja yritysasiakkaille. Asiakaspalvelukeskus on vastuualueista ja muista yksiköistä erillinen yksikkö. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on työvoimaviranomainen työ- ja elinkeinotoimiston ohella. Siten työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus hoitaa myös joiltakin osin työ- ja elinkeinotoimiston ydintehtäväksi lukeutuvia tehtäviä.

Työ ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on toiminut valtakunnallisesti keskitettynä 1.1.2012 alkaen. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen tarjoamia palveluja ovat vuodesta 1994 alkaen Työlinjan nimellä toimiva työ- ja elinkeinotoimistojen (aiemmin työvoimatoimistot) puhelinpalvelu ja vuodesta 2010 toimiva Yritys-Suomi –puhelinpalvelu. Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstö työskentelee hajautetusti, mutta sen päätoimipaikka on Etelä-Savon työ- ja elinkeinotoimiston Mikkelin toimipaikassa. Työ- ja henkilöstöhallinnon asiakaspalvelukeskuksen henkilöstöä toimii lisäksi hajautetusti muissa työ- ja elinkeinotoimistoissa. Työ- ja elinkeinohallinnon palvelukeskuksen palveluista erityisesti Työlinjan puhelinpalvelu on tunnettu ja vilkkaassa käytössä. Työlinja vastaanottaa noin miljoona puhelimitse tapahtuvaa yhteydenottoa vuodessa.

Kehittäminen- ja hallintokeskuksen tehtävästä kotouttamiskorvausten maksamisesta säädetään laissa kotoutumisen edistämisestä 1386/2010. Sen 44 §:n mukaan kehittäminen- ja hallintokeskus

korvaa kunnalle valtion talousarvion rajoissa kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettujen toimenpiteiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen ja niiden kehittämis- ja hallintokeskus maakuntauudistuksen kokonaisuudessa

Maakuntauudistuksessa pääosa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävistä siirtyisi maakuntien järjestettäväksi alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevalla lailla. Työ- ja elinkeinohallinnon tehtävien hoitamisesta ja palveluprosesseista säädettäisiin valmisteilla olevilla lailla julkisista rekrytointi- ja osaamisen kehittämispalveluista, lailla alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta sekä lailla kotoutumisen edistämisestä. Palvelujen sisältöä koskevat esitykset on tarkoitus antaa eduskunnalle yhtä aikaa käsillä olevan Kasvupalveluvirastoa koskevan hallituksen esityksen kanssa.

Eräät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa nykyisin hoidettavat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävät siirtyisivät maakuntauudistuksessa perustettavalla valtion lupa- ja valvontavirastolle. Valtion lupa- ja valvontavirastoa ja sille siirtyviä tehtäviä koskeva ehdotus sisältyy eduskunnan käsiteltävän olevaan hallituksen esitykseen eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp). Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (897/2009) kumottaisiin tämän hallituksen esityksen sisältämällä lailla maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön voimaannpanosta. Samalla lakkautettaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, työ- ja elinkeinotoimistot sekä niiden kehittämis- ja hallintokeskus, yhteensä 31 valtion virastoa.

Kehittämis- ja hallintokeskuksessa hoidettavista tehtävistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kirjanpito- ja talousjärjestelmätehtävät lakkaisivat näiden virastojen lakkauttamisen myötä ja vuoden 2019 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Maakuntien talous- ja henkilöstöhallinnon, yleishallinnon ja viestinnän tehtävät sekä valmiustehtävät hoidettaisiin kasvupalvelujenkin osalta kussakin maakunnassa. Kehittämis- ja hallintokeskuksen yhteiset tietohallintopalvelut siirtyisivät muiden kuin kasvupalvelujen osalta maakuntalain 122 §:ssä tarkoitettun maakuntien tieto- ja viestintäteknisten palvelujen palvelukeskuksen (Vimana Oy) tehtäväksi. Kasvupalvelujen toimialariippuvaiset tietohallintopalvelut sekä eräät tukien ja korvausten maksamista koskevat tehtävät jäisivät käsillä olevassa esityksessä Kasvupalveluviraston hoidettaviksi. Kehittämis- ja hallintokeskuksessa toimiva siviilipalveluskeskus siirtyisi valtion lupa- ja ohjausvirastoon.

2 Esityksen sisältö

Esityksessä ehdotetaan lakkautettavan kehittämis- ja hallintokeskuksen eräiden toimintojen jatkamista työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan valtion virastona, jonka nimi muutettaisiin Kasvupalveluvirastoksi. Kasvupalveluvirasto jatkaisi alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevassa hallituksen esityksessä (HE 35/2018 vp) avoimeksi jääneiden kasvupalvelutoimialasta riippuvaisten järjestelmäpalvelujen tuottamista valtion ja maakuntien yhteiseen käyttöön sekä hoitaisi maakuntien myöntämien palkkatukien, starttirahojen ja työolosuhteiden järjestämistukien maksamista koskevat tehtävät keskitetysti, asiakkaiden valtakunnallisen yhdenvertaisuuden turvaavalla tavalla ja yhdenmukaisin käsittelyajoin ja käytäntein. Valtion virastona Kasvupalveluvirasto jatkaisi myös kehittämis- ja hallintokeskuksen kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettua tehtävää valtion kotoutumiskorvausten maksajana.

Lisäksi Kasvupalveluvirastolle siirretäisiin pääosa Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisen asiakaspalvelukeskuksen tehtävistä. Kasvupalveluvirasto antaisi valtion ja maakuntien yhteisten järjestelmien ja alustojen tukea eri käyttäjätahoille ja neuvoisi kasvupalveluasioissa.

Maakuntien myöntämistä tuista ja korvauksista säädettäisiin erikseen valmisteilla olevissa laeissa alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä. Tukien ja avustusten maksamista, takaisinperintää ja avustuksen käytön valvontaa koskevia tehtäviä voitaisiin mainituissa laeissa ja muualla lainsäädännössä erikseen säätämällä järjestää Kasvupalveluviraston hoidettavaksi.

Esityksessä ehdotetaan Kasvupalveluviraston toimialaksi valtion ja maakuntien yhteisiä maksatusasioita, valtion ja maakuntien yhteisiä tukipalveluja ja yhteistä asiakaspalvelua.

Viraston tehtävistä säädettäisiin 2 §:ssä. Sen mukaan viraston tehtävänä olisi tuottaa ja hankkia valtion ja maakuntien yhdessä käyttämät työ- ja elinkeinoministeriön järjestämät tietojärjestelmät ja alustat siten kuin niistä säädetään alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista annetun lain 31 §:n 1 momentissa sekä kasvupalvelujen järjestämisen, johtamisen ja seurannan tekniset välineet siten kuin niistä säädetään kasvupalvelujen tiedonhallintaa koskevassa myöhemmin annettavassa laissa.

Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista annetun lain 31 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö järjestää kasvupalveluja tukevat valtion ja maakuntien yhdessä käyttämät tietojärjestelmät ja alustat. Työ- ja elinkeinoministeriö tilaisi nämä palvelut Kasvupalveluvirastolta, joka puolestaan tuottaisi palveluja itse ja hankkisi niitä palveluntuottajilta. Tehtävillä tarkoitetaan niin sanottuja KasvuDigi-tehtäviä eli digitalisaatiopalvelujen kasvupalvelutuotannolle yhteiskäyttöisten palvelualueiden, asiointipalvelujen, tietojärjestelmien ja valtakunnallisen asiakaspalvelun ja -neuvonnan kehittämistä ja tarjoamista. Lisäksi 1 kohdassa tarkoitetaan tiedolla johtamisen tukipalvelujen tuottamista ja tietotuotantoa järjestämisen ja tuottamisen ohjausta, seuranta ja analysointia varten.

Pykälän 2 kohdassa 2 tarkoitettaisiin erikseen muualla lainsäädännössä säädettäviä tukien ja korvausten maksamista, takaisinperintää ja käytön valvontaa koskevia tehtäviä. Kasvupalveluviraston 2 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä säädettäisiin erikseen laissa alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta ja laissa kotoutumisen edistämisestä. Kasvupalveluvirasto hoitaisi alueiden kehittämistä ja kasvupalvelujen rahoittamisesta annetun lain 26, 37, 39, 42–44 ja 46 §:n mukaisesti maksamista, maksamisen keskeyttämistä, takaisinperintää ja tuen palauttamista koskevat tehtävät, jos tuen olisi myöntänyt maakunta tai kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa annetussa laissa tarkoitettu kuntayhtymä ja jos se koskisi alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta annetun lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua tukea analyysi-, asiantuntija- ja koulutuspalveluihin, 16 §:ssä tarkoitettua palkkatukea, 29 §:ssä tarkoitettua työolosuhteiden järjestelytukea tai 30 §:ssä tarkoitettua starttirahaa.

Kohdan 4 mukaan Kasvupalveluvirasto maksaisi kotoutumisen edistämisestä koskevan lain 7 luvun mukaan valtion korvaukset maakunnalle ja kunnalle kotoutumistoimenpiteistä.

Pykälän 2 momentin mukaan viraston tehtävistä voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Kasvupalveluvirasto toimisi työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksessa, toteuttaisi sen asettamia tavoitteita ja tuottaisi sen tilaamia palveluja.

Virastoa johtaisi ylijohtaja, jonka työ – ja elinkeinoministeriö nimittäisi Kasvupalveluviraston johtokuntaa kuultuaan. Kasvupalveluvirastolla olisi johtokunta, joka käsittelisi viraston toiminnan kehittämistä ja tekisi sitä koskevia aloitteita. Johtokunta ei kuitenkaan voisi osallistua kootutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettujen asioiden käsittelyyn. Johtokunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja toimikaudesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on, että johtokunnassa olisi maakuntien ja Uudenmaan kasvupalvelujen järjestämisestä vastaavan kuntayhtymän edustus valtion edustajien lisäksi. Maakunnan ja kuntayhtymän edustajat olisivat esteellisiä käsittelemään valtion maksamia korvauksia maakunnille ja kuntayhtymälle.

Lailla säädettäisiin Kasvupalveluviraston asiakasneuvottelukunnasta valtion ja maakuntien tarpeiden huomioon ottamiseksi. Asiakasneuvottelukunnan nimittämisestä, kokoonpanosta, tehtävistä ja toimikaudesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asiakasneuvottelukuntaan voitaisiin nimittää valtion kasvupalveluja tuottavien virastojen, maakuntien, Uudenmaan kasvupalveluja järjestävänä kuntayhtymän ja muiden tahojen edustajia.

3 Esityksen vaikutukset

Esitetyllä keskittämisratkaisulla turvattaisiin kasvupalvelujen asiakkaille tukien ja avustusten valtakunnallisesti yhtenäisen maksatuskäytännön säilyminen ja yhtenäiset käsittelyajat. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskuksen valtakunnallisesti keskitetyn tietohallintopalvelun säilyttämisellä turvattaisiin valtion ja maakuntien yhdessä käyttämien palvelujen järjestelmä- ja alustapalvelut ja tiedolla johtamisen välineet. Maakunnalliset tarpeet huomioitaisiin kasvupalveluvirastossa perustamalla sille johtokunta ja asiakasneuvottelukunta.

Kehittämis- ja hallintokeskuksen työ- ja elinkeinohallinnon maksamista koskevia tehtäviä hoitaa nykyisin noin 105 henkilötyövuoden henkilöstö. Kehittämis- ja hallintokeskuksen tietohallintopalveluissa työ- ja elinkeinohallinnon tietohallintopalvelutehtäviä, maakuntien niin sanottuja KasvuDigi-tehtäviä hoidetaan nykyisin noin 70 henkilötyövuoden voimin, ja Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen työ- ja elinkeinohallinnon palvelukeskuksella on noin 85 henkilötyövuoden voimavarat.

Käsillä oleva ehdotus kattaa tehtävät, joita nykyisin hoidetaan 24 miljoonan miljoonan euron määrärahalla yhteensä 175 henkilötyövuoden voimin kehittämis- ja hallintokeskuksessa sekä 4,4 miljoonan euron määrärahaosuudella noin 85 henkilötyövuodella Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksessa. Lähtökohtaisesti nämä määrärahat säilyisivät valtion talousarvioissa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momentilla.

Kasvupalveluvirastolle siirtyviä tehtäviä vastaavat henkilötyövuodet ja henkilötyövuosia vastaavat resurssit

	Henkilötyövuodet	Momentti ja määrärahan suuruusluokka
TEM hallinnonalan maksatustehtävät KEHA-keskuksessa mukaan lukien kotoutuminen	105 htv	32.01.02 5,2 milj. euroa
TEM hallinnonalan järjestelmä- ja alustatehtävät (KasvuDigi) KEHA-keskuksessa	70 htv	32.01.02 7,7 milj. euroa 32.30.01 11 milj. euroa
TE-asiakaspalvelukeskus Etelä-Savon ELY-keskuksessa	85 htv	32.01.02 4,4 milj. euroa
Yhteensä (sis. viraston johto)	270 htv	29 milj. euroa

Kehittämisen- ja hallintokeskus toimii monipaikkaisena virastona, ja sen henkilöstön virkapaikat ovat eri elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa, työ- ja elinkeinotoimistoissa sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastoissa. Valtio varmistaisi monipaikkaisen työskentelyn jatkumisen kasvupalveluvirastossa. Kehittämisen- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus kuuluvat samaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten palkkausjärjestelmään. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen henkilöstö siirtyisi valtion virkamieslain (750/1994) 5 a §:n nojalla valtion toimintojen uudelleenjärjestelyä Kasvupalveluviraston nimellä toimintaansa jatkavaan kehittämiss- ja hallintokeskukseen. Kehittämiss- ja hallintokeskuksen henkilöstö pysyisi virastossa, jonka nimi muuttuisi.

Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskeva laki antaa maakunnille työllisyyttä ja elinkeinotoimintaa edistävien kasvupalvelujen järjestäjänä huomattavasti enemmän harkinnanvaraa kuin voimassa oleva lainsäädäntö antaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille sekä työ- ja elinkeinotoimistoille. Alueiden kehittämistä- ja kasvupalveluja koskevassa laissa säädettäisiin maakunnallisten kasvupalvelujen henkilöasiakkaille tarkoitettujen palvelujen minimimitasosta. Myös minimitasoa koskeva sääntely olisi väljää. Maakunnan olisi suunnattava niin sanottu yleiskatteellisesta rahoituksestaan kasvupalveluihin kohdistamansa resurssit ainakin heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien auttamiseksi ja varattava määrärahoja palkkatukea varten. Minimimitason ylittävien palvelujen saatavuus olisi maakunnan harkintavallassa. Näin olleen maakuntien myöntämien tukien ja avustusten volyymin ennustaminen on vaikeaa verrattuna nykyisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tuki- ja korvauspäätösten määrään.

Kasvupalvelujen tietohallintopalveluja koskevat tehtävät edellyttäisivät todennäköisesti maakuntien hallinnon käynnistyessä nykyistä enemmän resursseja.

4 Asian valmistelu

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017vp) sisältää ehdotuksen maakuntalaiksi. Maakuntalain 16 luvussa säädettäisiin maakuntien valtakunnallisista palvelukesuksista, jotka eduskunnalle annetun lakiesityksen 118 §:n mukaan olisivat toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskus; talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus; tieto- ja viestintätekniisten palvelujen palvelukeskus. Palvelukeskukset oli tarkoitus perustaa osakeyhtiömuotoon ja siirtää valtiolta pääosin maakuntien omistukseen. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseksi perustettiin kesällä 2017 Hetli Oy ja tieto- ja viestintätekniiseksi palvelukeskukseksi Vimana Oy. Kehittämisen ja hallintokeskuksen hoitamien tukien ja avustusten maksamista koskevat tehtävät oli tarkoitus järjestää maakuntien ja valtion yhdessä omistaman Hetli Oy:n tehtäväksi säätämällä näistä tehtävistä alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevassa laissa ja lisäksi eri tuki- ja avustusmuotoja koskevissa laeissa.

Loppuvuodesta 2017 kävi kuitenkin ilmeiseksi, etteivät maakunnat tulisi ostamaan Hetliltä talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja. Hetli Oy:lle olisi jäänyt lähinnä yhteisiä kehittämistehtäviä, joiden vuoksi osakeyhtiön perustaminen ei olisi ollut tarpeen. Kehittämisen ja hallintokeskuksen hoitamien maksatustehtävien sijoittamisvaihtoehtoina tutkittiin valtion Palkeet –palvelukeskusta tai Kansaneläkelaitosta, sijoittamista johonkin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastoon tai hajauttamista maakuntiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö selvitti samanaikaisesti valtion ja maakuntien kasvupalvelujen tietohallintopalvelujen järjestämistä jatkossa. Valmistelun lähtökohdaksi kesällä 2017 valittiin kasvupalvelujen tietohallintopalveluja (KasvuDigi) järjestävän osakeyhtiön perustaminen maakuntien tieto- ja viestintätekniiseen palvelukeskukseen Vimana Oy:n tytäryhtiöksi.

Vuoden 2018 alussa maakuntien palvelukeskusrakennetta tarkasteltiin kokonaisuutena uudelleen. Tässä yhteydessä selvitettiin kuutta erilaista tapaa osakeyhtiömuotoista tapaa organisoida Vimana Oy:n, kasvupalvelujen tietohallintopalvelut sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallintopalvelut. Lisäksi rinnalla pidettiin virastomuotoista vaihtoehtoa. Valmistelussa päädyttiin sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallintopalvelujen (SoteDigi Oy) ja Vimana Oy:n pitämiseen erillisinä osakeyhtiöinä.

Kasvupalvelujen tietohallintopalvelujen ja maksatustehtävien järjestämisen ratkaisuksi löytyi kehittäminen ja hallintokeskuksen säilyttäminen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastona. Hallitus linjasi keväällä 2018, että tietohallintopalvelujen ja avoimeksi jääneiden maksamista koskevien tehtävien organisoimisen valmistelua jatketaan siten, että kehittäminen ja hallintokeskus jatkaa toimintaansa uudella nimellä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastona hoitaen jatkossakin maksamista ja kasvupalvelujen tietohallintopalveluja koskevat tehtävät. Kasvupalveluvirastoksi muutettavasta kehittäminen- ja hallintokeskuksesta tuli luonteva sijoittamiskohde työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle, joka nykyisinkin neuvoisi asiakkaita laajasti valtion ja maakuntien kasvupalveluasioissa. Maakuntien vaikutusmahdollisuus kehittäminen- ja hallintokeskuksen hoitamiin tehtäviin voidaan turvata nimeämällä virastolle johtokunta, joissa maakunnilla on riittävä edustus.

5 Voimaantulo

Esitys on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020 maakuntien aloittaessa toimintansa ja alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain, julkisista rekrytointi- ja osaamisen kehittämispalveluista annetun lain, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta annetun lain sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain kanssa yhtä aikaa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiesitys:

Laki

kasvupalveluvirastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Toimiala

Kasvupalveluvirasto toimii valtion ja maakuntien yhteisenä avustusten ja korvausten maksatuskeskuksena, valtion ja maakuntien tarvitsemien tukipalvelujen tuottajana ja yhteisenä asiakaspalvelukeskuksena.

Virasto kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan.

2 §

Tehtävät

Viraston tehtävänä on

- 1) tuottaa ja hankkii valtion ja maakuntien yhdessä käyttämät työ- ja elinkeinoministeriön järjestämät tietojärjestelmät ja alustat siten kuin niistä säädetään alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 31 §:n 1 momentissa sekä kasvupalvelujen järjestämisen, johtamisen ja seurannan tekniset välineet siten kuin niistä säädetään kasvupalvelujen tiedonhallintaa koskevassa laissa sekä tarjoaa asiakaspalvelua sekä tukea järjestelmien, alustojen ja muiden välineiden käyttämiseksi;
- 2) hoitaa alueiden kehittämisestä ja kasvupalvelujen rahoittamisesta annetun lain 26, 37, 39, 42–44 ja 46 §:ssä tarkoitetut maksamista, maksamisen keskeyttämistä, takaisinperintää ja tuen palauttamista koskevat tehtävät, jos tuen on myöntänyt maakunta tai kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa annetussa laissa tarkoitettu kuntayhtymä ja jos se koskee alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta annetun lain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua tukea analyysi-, asiantuntija- ja koulutuspalveluihin, 16 §:ssä tarkoitettua palkkatukea, 29 §:ssä tarkoitettua työolosuhteiden järjestelytukea tai 30 §:ssä tarkoitettua starttirahaa; sekä
- 3) maksaa kotoutumisen edistämisestä annetussa lain 7 luvussa tarkoitetut valtion korvaukset maakunnalle ja kunnalle.

Viraston tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Ohjaus

Virasto toteuttaa työ- ja elinkeinoministeriön asettamia tavoitteita ja tuottaa ne palvelut, jotka työ- ja elinkeinoministeriö siltä tilaa.

4 §

Viraston johto

Virastoa johtaa ylijohtaja. Johtaja vahvistaa viraston työjärjestyksen ja ratkaisee viraston asiat, jollei niitä ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi. Johtajan tehtävistä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Johtajan nimittäminen

Työ- ja elinkeinoministeriö nimittää viraston johtajan johtokuntaa kuultuaan. Johtaja nimittää viraston henkilöstön.

6 §

Johtokunta

Virastolla on sen johtamista tukeva johtokunta, joka käsittelee toiminnan kehittämistä ja tekee sitä koskevia aloitteita. Valtioneuvosto nimittää johtokunnan neljäksi vuodeksi.

Johtokuntaan valitut maakuntia ja kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa annetussa laissa tarkoitettua kuntayhtymää edustavat eivät voi osallistua edellä 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettujen asioiden käsittelyyn johtokunnassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin johtokunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja toimikaudesta.

6 §

Asiakasneuvottelukunta

Virasto nimittää asiakasneuvottelukunnan valtion ja maakuntien tarpeiden huomioon ottamiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin asiakasneuvottelukunnan nimittämisestä, kokoonpanosta, tehtävistä ja toimikaudesta.

8 §

Päätösten allekirjoittaminen

Viraston päätökset voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

9 §

Siirtymäsäännös

Poiketen siitä, mitä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista sekä kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa annettujen lakien voimaantulosta annetun lain 5 - 8 §:ssä säädetään, edellä tämän lain 2 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitava henkilöstö, vireillä olevat asiat ja hankkeet sekä Kasvupalveluviraston tehtäviin liittyvä omaisuus, sopimukset ja sitoumukset jäävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukseen, joka muuttuu 1 päivästä tammikuuta 2020 Kasvupalveluvirastoksi.

Kasvupalveluvirasto laatii lakkautettujen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimistojen viimeisen tilinpäätöksen ja hoitaa loppuun muut näiden virastojen lakkauttamiseen liittyvät valtion talousarviosta annetussa lain (423/1988) edellyttämät toimet.

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen tehtävät ja niitä hoitava henkilöstö lukuun ottamatta ammatinvalinta- ja uraohjaustehtäviä hoitavat siirtyvät kasvupalveluvirastoon 1 päivästä tammikuuta 2020 lukien.

10 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.